



Sagsnr. 22-10-0349
Dokumentdato: 16-03-2022

Redegørelse om problemstilling vedrørende kriminalforsorgens korttelefonordning

Problem

Indsatte i kriminalforsorgens institutioner har i medfør af straffuldbyrdslovens § 57, stk. 1, i det omfang det er praktisk muligt, ret til at føre telefonsamtaler.

I medfør af straffuldbyrdslovens § 57, stk. 3, optages, påhøres eller aflyttes sådanne telefonsamtaler i lukkede institutioner uden retskendelse, medmindre dette ikke findes nødvendigt på baggrund af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, af hensyn til kriminalforsorgens indsats mod radikaliserings og ekstremisme, af hensyn til at forebygge kriminalitet eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen.

I afsoningsafdelinger med almindeligt fællesskab, hvor de tekniske forudsætninger for at føre kontrol er til stede, kan de indsatte ret til at føre telefonsamtaler i medfør af § 13 i bekendtgørelse nr. 179 af 31. januar 2022 om adgangen til at telefonere for indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner (telefonbekendtgørelsen), gennemføres ved, at den enkelte indsatte får generel tilladelse til at telefonere til 10 telefonindehavere, som forinden skal godkendes af kriminalforsorgsområdet. Proceduren herfor er almindeligvis, at den ønskede opkaldsmotager får udleveret en blanket, som vedkommende skal udfylde og underskrive. Samtaler via korttelefonordningen optages med henblik på stikprøvevis kontrol eller kontrol, som konkret findes nødvendig af ordens- eller sikkerhedsmæssige grunde eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen. Kontrol sker ved, at personale efterfølgende lytter til den optagne telefonsamtale.

Der blev således i 2001 etableret en ordning, der indebærer, at de indsatte på en række institutioner kan føre telefonsamtaler ved, at den enkelte indsatte får generel tilladelse til at telefonere til 10 telefonindehavere, der forinden skal godkendes af institutionen. Det bemærkes, at denne såkaldte korttelefonordning ikke indebærer, at indsatte kan føre telefonsamtaler fra eget opholdsrum. Samtalen skal derimod føres fra en fælles telefon på gangen, hvor adgang til de 10 numre fås ved at indtaste en kode.

Korttelefonordningen er på nuværende tidspunkt etableret på de lukkede afsnit i følgende institutioner: Storstrøm Fængsel, Jyderup Fængsel, Herstedvester Fængsel, Nyborg Fængsel, Ringe Fængsel, Søbysøgård Fængsel, Renbæk Fængsel, Enner Mark Fængsel, Nr. Snede Fængsel og Kragshoved Fængsel.

Der gælder efter straffuldbyrdslovens § 57, stk. 6, jf. 56, stk. 1, en række undtagelser fra adgangen til at optage og aflytte telefonsamtaler, herunder i forhold til indsatte samtaler med justitsministeren, direktøren for kriminalforsorgen, domstolene, herunder Den Særlige Klageret, Procesbevillingsnævnet, anklagemyndigheden og politiet, Folketingets Ombudsmand, medlemmer af Folketinget, Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, Den Europæiske Torturkomité, FN's Menneskerettighedskommission, FN's Torturkomité og den advokat, der har været beskikket for eller valgt af den pågældende som forsvarer i den straffesag, der har ført til indsættelse i institutionen, eller i en verserende straffesag. Det samme gælder brevveksling i øvrigt med advokater, der i medfør af retsplejelovens § 733 er antaget af justitsministeren til at beskikkes som offentlige forsvarere.

Det forudsættes således, at samtaler mellem indsatte og de pågældende personer eller myndigheder føres via såkaldte ”advokattelefoner”, som er indrettet således at samtalerne ikke bliver optaget. Samtalerne skal desuden gennemføres i lokaler, hvor der er muligt at disse kan gennemføres, uden at samtalerne bliver påhørt eller aflyttet.

I forbindelse med et sikkerhedsbesøg i anden sammenhæng den 28. februar 2022 er Koncern Sikkerhed i kriminalforsorgen på medarbejderniveau blevet opmærksom på, at personer eller myndigheder, omfattet af undtagelsen i straffuldbyrdelseslovens § 56, stk. 1, muligvis er blevet oprettet i korttelefonordningen og dermed optaget. Sagen blev løftet til ledelsesniveau i Koncern Sikkerhed den 3. marts 2022 og den 4. marts 2022 blev kriminalforsorgsområderne anmodet om at redegøre for praksis.

Afdækning af sagen

Kriminalforsorgsområderne blev bedt om at redegøre for, om der på institutioner i deres områder var tilfælde, hvor personer og myndigheder, der er omfattet af straffuldbyrdelseslovens § 56, stk. 1, er blevet oprettet som opkaldsmottagere i korttelefonordningen.

Kriminalforsorgsområderne indsendte den 8. marts 2022 resultatet af deres indledende undersøgelser. Disse viste, at der var flere tilfælde, hvor bl.a. advokater var oprettet som opkaldsmottagere i korttelefonordningen.

Kriminalforsorgsområderne gjorde i forhold til de registrerede advokater opmærksom på, at det ikke var sikkert, at de pågældende var omfattet af straffuldbyrdelseslovens § 56, stk. 1, idet det ikke inden for fristen havde været muligt for at foretage nærmere undersøgelser af advokaternes relation til den indsatte, herunder om advokaterne havde været beskikket som forsvarer under straffesagen, som havde ført til indsættelse i kriminalforsorgens institutioner.

På den baggrund anmodede Direktoratet for Kriminalforsorgen kriminalforsorgsområderne om at iværksætte nærmere undersøgelser af, om der var tilfælde, som åbenlyst er omfattet af straffuldbyrdelseslovens § 56, stk. 1, herunder tilfælde hvor det drejede sig om den advokat, som havde ført sagen, som havde ført til indsættelse, eller hvor der var tale om en advokat, som var forsvarer for den indsatte i en verserende straffesag.

Kriminalforsorgsområdernes nærmere undersøgelser blev afsluttet den 15. marts 2022. Kriminalforsorgsområderne har på baggrund af disse undersøgelser identificeret 16 tilfælde, som vurderes med en høj grad af sandsynlighed at være omfattet af straffuldbyrdelseslovens § 56, stk. 1.

Kriminalforsorgsområderne har desuden identificeret yderligere 15 tilfælde, som vurderes med en vis grad af sandsynlighed at være omfattet af straffuldbyrdelseslovens § 56, stk. 1.

Kriminalforsorgsområderne har desuden oplyst, at en høring af de relevante institutioner vedrørende proceduren for oprettelse af opkaldsmottagere i korttelefonordningen viste, at institutionerne var opmærksomme på, at samtaler med personer og myndigheder, som er omfattet af straffuldbyrdelseslovens § 56, stk. 1, skal føres på de særlige ”advokattelefoner”. Samtaler via disse telefoner bliver ikke optaget eller aflyttet.

Høringerne har ikke givet noget entydigt svar på, hvorfor der alligevel er tilfælde, hvor advokater fejlagtigt er blevet oprettet i korttelefonordningen. Direktoratet for Kriminalforsorgens vurderer imidlertid på baggrund af hørings svarene, at det beror på flere faktorer, herunder et utilstrækkeligt kendskab til regelgrundlaget lokalt, en mangel på klare interne retningslinjer samt ønsket om hurtigt at give advokater adgang til telefonsamtaler. Det fremgår desuden ikke entydigt af de indkomne hørings svar, hvor langt tilbage problemstillingen har eksisteret, men det kan umiddelbart udledes, at der er tale om flere år. Et enkelt af de indkomne hørings svar peger således på, at problemstillingen sandsynligvis har eksisteret siden 2016.

Nærmere om Kriminalforsorgens undersøgelser

Kriminalforsorgsområdernes undersøgelser er baseret på en søgning i aktive ringetilladelser i korttelefonordningen. Der er tale om et øjebliksbillede, og undersøgelsen indeholder ikke historiske data.

Der er herefter foretaget en søgning på de relationer, som de registrerede har oplyst til institutionen i forbindelse med ansøgning om oprettelse som opkaldsmottager.

Der blev ved undersøgelserne søgt på følgende relationer:

- Advokater
- Justitsministeren
- Direktøren for kriminalforsorgen
- Domstolene / Retten i XX
- Den særlige klageret
- Procesbevillingsnævnet
- Anklagemyndigheden / anklager xx eller politi xx
- Folketingets Ombudsmand
- Medlemmer af Folketinget
- Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol
- Den Europæiske torturkomite
- FN's Menneskerettighedskommission

Det bemærkes, at der således kan være et antal tilfælde, som ikke er identificeret ved søgningerne. Det vil f.eks. være tilfældet, hvis en ringetilladelse ikke er registreret korrekt, herunder fordi der ikke er angivet en relation mellem den indsatte og opkaldsmottageren, eller hvis der er angivet en ikke retvisende relation.

Fremadrettede tiltag

Direktoratet for Kriminalforsorgen har den 16. marts 2022 anmodet kriminalforsorgsområderne om at sikre, at der omgående sker tilbagekaldelse af alle ringetilladelser, hvor relationen er angivet som ”advokat”.

Direktoratet for Kriminalforsorgen vil desuden sikre, at der straks indføres en praksis for oprettelse af opkaldsmottagere i korttelefonordningen, der er i overensstemmelse med straffuldbyrdelsesloven. I den forbindelse vil der blive udarbejdet retningslinjer for oprettelse af opkaldsmottagere i korttelefonordningen.

Direktoratet for Kriminalforsorgen vil den 17. marts 2022 sende en foreløbig orientering til de identificerede berørte advokater om, at samtaler mellem dem og deres klienter, som er ført via korttelefonordningen, beklageligvis er blevet optaget. Der vil i brevet desuden blive redegjort for, hvilke tiltag kriminalforsorgen på baggrund af sagen vil iværksætte. Endelig vil der blive sendt et brev til Advokatsamfundet, hvori der kort redegøres for sagen, og det samtidig tilkendegives, at Advokatsamfundet kan opfordre deres medlemmer til at tage kontakt til kriminalforsorgen, hvis de har spørgsmål om sagen.

Sideløbende hermed vil Direktoratet for Kriminalforsorgen foranledige, at der bliver iværksat yderligere afdækning af sagens omfang, herunder i forhold til undersøgelser af, hvorvidt der måtte være foretaget aflytning af eller udfærdiget rapporter på baggrund af samtaler mellem indsatte og personer eller myndigheder, der er omfattet af straffuldbyrdslovens § 56, stk. 1. Det vil endvidere blive undersøgt, hvorvidt det er muligt mere præcist at fastlægge, hvor lang tid problemstillingen har eksisteret.

Endelig vil det blive forsøgt afdækket, om det er muligt at identificere yderligere tilfælde, hvor der er sket fejlagtig optagelse, påhør eller aflytning af telefonsamtaler med personer eller myndigheder omfattet af straffuldbyrdslovens § 56, stk. 1.

Såfremt der identificeres yderligere tilfælde, vil Direktoratet for Kriminalforsorgen foranledige, at der foretages orientering af pågældende opkaldsmottagere.

I det omfang, der identificeres optagelser af samtaler mellem indsatte og personer eller myndigheder, som er omfattet af straffuldbyrdslovens § 56, stk. 1, vil disse blive slettet. I det omfang der identificeres rapporter, som er udfærdiget på baggrund af sådanne telefonsamtaler, vil disse tillige blive slettet.

Direktoratet for Kriminalforsorgen forventer at den yderligere afdækning af sagens omfang kan afsluttes i løbet af maj 2022.

Direktoratet for Kriminalforsorgen vil herefter vende tilbage med en supplerende redegørelse for sagen.